

Sisäministeriö
Rajavartio-osasto

17.01.2018

Oikeusministeriö

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 10.11.2017, OM 7/41/2017 (OM038:00/2017)

Rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittäminen

Oikeusministeriö on pyytänyt Rajavartiolaitokselta lausuntoa työryhmän muistioluonnoksesta, joka koskee rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten sääntelyn kehittämistä. Muistioluonnoksessa on lausunnonantajille suunnattuja kysymyksiä, joilla pyritään alustavasti kartoittamaan mahdollisen hallinnollisia sanktioita koskevan yleissääntelyn tarvetta. Rajavartiolaitoksen esikunta toimii samalla sisäministeriön rajavartio-osastona ja se lausuu asiassa seuraavaa:

Henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 21 §:ssä säädetään liikenteenharjoittajille määrättävistä seuraamuksista saman lain 20 ja 20 a §:ssä liikenteenharjoittajalle säädetyn velvollisuuden rikkomisesta viittauksin ulkomaalaislain (301/2004) liikenteenharjoittajan seuraamusmaksua koskevaan 179 §:ään. Rajavartiolaitos on myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 5 §:ssä säädetysti ainoa viranomainen, joka voi määrätä lain 3 luvun 1 §:ssä säädetyn hallinnollisen öljypäästömaksun. Merenkulun ympäristönsuojelulaki ei ole sisäministeriön toimialan valmisteluvastuulla olevaa lainsäädäntöä, mutta rajavartio-osasto lausuu näiltä osin hallinnollisen öljypäästömaksun määräävänä viranomaisena.

Rajavartio-osasto toteaa, että liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu ja hallinnollinen öljypäästömaksu ovat selkeästi rangaistusluonteisia hallinnollisia sanktioita. Tässä lausunnossa on kuvattu edellä mainittuja sanktiojärjestelmiä sekä niiden soveltamista käytännössä maksujen määräämiseksi. Samalla on pyritty huomioimaan Rajavartiolaitoksen toiminnan kannalta relevantit muistioluonnoksen kysymykset. Selkeyden vuoksi liikenteenharjoittajan seuraamusmaksua ja hallinnollista öljypäästömaksua on käsitelty erikseen.

Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu

Ulkomaalaislain 11 luvussa säädetään liikenteenharjoittajan velvollisuuksista ja seuraamusmaksusta. Sääntelyn taustalla on ollut Schengen yleissopimuksen 26 artikla sekä neuvoston direktiivi 2001/51/EY eli niin sanottu liikenteenharjoittajan vastuudirektiivi. Liikenteenharjoittajan on ulkomaalaislain 173 §:n mukaan

varmistettava, että sen Suomeen ulkorajaliikenteessä kuljettamalla ulkomaalaisella, joka ei ole unionin kansalainen tai häneen rinnastettava, on maahantuloon vaadittava matkustusasiakirja sekä vaadittava viisumi tai oleskelulupa. Edelleen henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 ja 20 a §:ien mukaan liikenteenharjoittajan on toimitettava rajatarkastusviranomaiselle saman lain 19 §:ssä tarkoitetut matkustaja- ja miehistötiedot ennen rajatarkastukseen saapumista. Saman lain 19 §:n mukaan maahan saapuvan ja maasta lähtevän ulkorajan ylittävän ajoneuvon kuljettajan on toimitettava maahantulo- tai maastalähtöpaikan rajatarkastusviranomaiselle tiedot ajoneuvossa olevista henkilöistä.

Ulkomaalaislain 179 §:n 1 momentin mukaan liikenteenharjoittajalle, joka rikkoo 173 §:ssä säädetyn tarkastusvelvollisuuden tai henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 tai 20 a §:ssä säädetyn tietojenantovelvollisuuden, määrätään seuraamusmaksu (liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu). Maksun suuruus 173 §:n rikkomisesta on 3 000 euroa kuljetettua henkilöä kohden. Maksun suuruus henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 20 ja 20 a §:n rikkomisesta on 3 000 euroa kutakin sellaista matkaa kohden, jolta ei ole ilmoitettu matkustajatietoja tai ne on ilmoitettu puutteellisesti tai virheellisesti.

Jos liikenteenharjoittaja on kuljettanut maahan ulkomaalaisen ilman vaadittua matkustusasiakirjaa tai viisumia tai oleskelulupaa sovellettavaksi tulevat usein myös ulkomaalaislain 175 §:n mukainen takaisinkuljetusvelvollisuus tai 176 §:n mukainen velvollisuus vastata takaisinkuljetuksen kustannuksista. Rajavarti-osasto toteaa, että näiden velvollisuuksien laiminlyöntien rangaistavuutta koskevat säännökset eivät ole kaikilta osin tarkoituksenmukaisia. Ulkomaalaislain 185 §:n 2 momentin mukaan ulkomaalaisrikkomuksesta tuomitaan muun muassa se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta laiminlyö 175 §:ssä säädetyn velvollisuutensa eli takaisinkuljetusvelvollisuuden. Oikeushenkilön rangaistusvastuu ei kuitenkaan rikoslain (39/1889) 9 luvun 1 §:n mukaan ulotu rikoslain ulkopuolella säädettyihin tekoihin. Siten sakkorangaistus ulkomaalaisrikkomuksesta voidaan kohdentaa vain luonnolliseen henkilöön eli näissä tapauksissa liikenteenharjoittajan edustajaan. Kustannusten laiminlyöntiä ei ole sanktioitu lainkaan.

Ulkomaalaislain 179 §:n 4 momentin mukaan liikenteenharjoittajan seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Ulkomaalaislain 182 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan seuraamusmaksun määränneen viranomaisen on poistettava maksu, mikäli liikenteenharjoittaja tuomitaan rangaistukseen rikoslain 17 luvun 8 §:n nojalla laitoman maahantulon järjestämisestä tai rikoslain 17 luvun 8 a §:n nojalla törkeästi laitoman maahantulon järjestämisestä. Lain esitöiden mukaan (HE 28/2003) säännöstä on ehdotettu, koska rikosoikeudellisen ja hallinto-oikeudellisen sanktion kumuloitumista ei pidetty kohtuullisena.

Hallinnollista seuraamusta sovellettaisiin siten liikenteenharjoittajan laiminlyön-teihin, joita sellaisenaan ei olisi katsottava rikolliseksi toiminnaksi. Rikosoikeudellista menettelyä ja seuraamusta käytettäisiin taas tekoihin, joissa nimen-omaan on kysymys rikollisessa tarkoituksessa tehdystä teosta siten kuin laitoman maahantulon järjestämistä koskevassa rikoslain 17 luvun 8 §:ssä sääde-

tään. Liikenteenharjoittajalle ei voida samasta teosta antaa molempia seuraamusmaksia. Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu ulkomaalaislain 173 §:n rikkomisen perusteella on toissijainen samaan tekoon liittyvän rikosasian kanssa.

Liikenteenharjoittajan matkustaja- ja miehistötietojen ennakkotoimittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä seuraa ulkomaalaislain 179 §:n perusteella liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu, eikä teko ole rangaistava ulkomaalaisrikkomuksena. Hallituksen esityksessä HE 220/2013, jossa liikenteenharjoittajan seuraamusmaksujärjestelmää viimeksi muutettiin, on todettu, että seuraamusmaksu olisi joka tapauksessa ensisijainen rikosoikeudelliseen seuraamukseen nähden. Näin ollen mahdollisuus tuomita ulkomaalaisrikkomuksesta sakkoon se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta laiminlyö Rajavartiolaitoksen henkilötietolain 20 §:n mukaisen matkustajatietoja koskevan tiedonantovelvollisuuden poistettiin ulkomaalaisrikkomuksen tunnusmerkistöstä. Dekriminalisointi katsottiin perustelluksi sen vuoksi, että hallinnollinen seuraamusmaksu on ensisijainen seuraamus matkustajatietojen ilmoittamatta jättämisestä hallinnolliseen seuraamusmaksujärjestelmään liittyvien etujen vuoksi. Lisäksi seuraamusmaksu kohdistuu aina liikenteenharjoittajaan, toisin kuin ulkomaalaisrikkomuksesta annettava sakkorangaistus, joka kohdistuu aina luonnolliseen henkilöön.

Ulkorajan ylittävien matkustajien tietojen ilmoittamatta jättäminen saattaisi kuitenkin joissain tapauksissa olla osana laittoman maahantulon tai törkeän laittoman maahantulon järjestämisen tapahtumaketjua. Jos liikenteenharjoittaja tuomittaisiin laittoman maahantulon tai törkeän laittoman maahantulon järjestämisestä, seuraamusmaksu on poistettava. Käytännössä liikenteenharjoittajat eivät kuitenkaan ole olleet lainkaan esitutinnan kohteena. Yksittäistapauksissa liikenteenharjoittajan palveluksessa ollut henkilö on ollut rikoksesta epäiltyä.

Ulkomaalaislain 179 §:n toisessa momentissa säädetään liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämiseen liittyvästä harkinnasta. Maksua ei määrätä, jos liikenteenharjoittaja osoittaa noudattaneensa velvollisuuttaan varmistaa, että ulkomaalaisella on kuljetettavaksi otettaessa ollut vaadittava matkustusasiakirja sekä vaadittava viisumi tai oleskelulupa. Liikenteenharjoittajalla on siis todistustaakka huolellisesta toiminnastaan. Toisaalta toisen kohdan mukaan liikenteenharjoittajan vastuuta on alennettu säätämällä, että maksua ei määrätä, jos tarkastettava asiakirja on osoittautunut väärennetyksi ja väärennös ei ole ollut selvästi havaittavissa. Kolmanneksi maksu voidaan jättää määräämättä, jos virhe on tapahtunut anteeksiannettavasta huomaamattomuudesta. Neljännen kohdan mukaan seuraamusmaksua ei määrätä, jos maksun määrääminen olisi olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämiseen liittyy siten tapauskohtaista harkintaa maksuedellytysten täyttymisestä. Tämän lisäksi kohtuullisuusperiaate on otettava aina huomioon.

Liikenteenharjoittajalla tarkoitetaan ulkomaalaislain 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ammattimaisesti henkilöiden kuljetusta ilma-, maa-, rauta- tai vesiteitse. Käytännössä liikenteenharjoittajat ovat pääasiassa olleet oikeushenkilöitä, kuten esimerkiksi lentoyhtiöitä tai junayhtiöitä.

Rautatieliikenteen osalta liikenteenharjoittajan tarkastusvelvollisuutta ja seuraamusmaksun määräämistä on käsitelty korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa (KHO päätös 16.12.2015, Nro 3712). Ratkaisussa on arvioitu muun muassa sitä, voidaanko venäläistä tahoa pitää ulkomaalaislain mukaisena liiken-

teenharjoittajana ja onko seuraamusmaksua koskeva sääntely Suomea sitovien kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden vastainen.

Liikenteenharjoittajan kuulemisvelvoitteesta on myös oma säännöksensä. Liikenteenharjoittajalle tai hänen edustajalleen varataan ulkomaalaislain 180 §:n perusteella ennen seuraamusmaksun määräämistä kirjallisesti tilaisuus antaa selityksensä määrääjassa, joka ei saa olla kahta viikkoa lyhyempi. Ulkomaalaislain 13 luvussa säädetään oikeusturvasta. Seuraamusmaksun määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Liikenteenharjoittajalle määrättävä seuraamusmaksu on ulkomaalaislaissa säädetty kiinteä euromääräinen summa eikä viranomaisella ole maksun määrän osalta harkintavaltaa. Maksun määräämiseen ei myöskään liity hallinnollista tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Maksu joko määrätään kiinteämääräisenä tai jätetään kokonaan määräämättä laissa säädettyjen edellytysten täytyessä. Rajavartio-osasto toteaa, että seuraamusmaksun määräämättä jättämistä kohtuuskäytännön näkökohdista koskeva säännös on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi ja sitä on myös käytännössä sovellettu usein.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä joko luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, eikä sen määrääminen edellytä tahallisuutta tai huolimattomuutta. Seuraamusmaksun osalta kysymyksessä on niin sanottu ankara vastuu, joka koskee samalla tavoin kaikkia liikenteenharjoittajia.

Seuraamusmaksumenettely käynnistyy rajanylityspaikalla liikenteenharjoittajalle annettavalla ennakkoilmoituksella, kun rajatarkastuksen yhteydessä käy ilmi, että liikenteenharjoittaja on kuljettanut maahan ulkomaalaisen puutteellisilla matkustusasiakirjoilla tai se ei ole toimittanut matkustajia koskevia ennakkotietoja säädetyllä tavalla. Liikenteenharjoittajalle annettavan ennakkoilmoituksen tarkoituksena on samalla varmistaa liikenteenharjoittajan mahdollisuus tulla kirjallisesti kuulluksi asiassa.

Rajavartio-osasto toteaa, että kaksoisrangaistavuuden kieltoa, itsekriminointisuoja, syyttömyysolettaman tulkintaa tai todistustaakan jakautumista ei ole liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun osalta käytännön toiminnassa koettu ongelmalliseksi. Liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä koskevaa sääntelyä on sitä koskevan lainsäädännön muuttamisen yhteydessä täsmennetty erityisesti kaksoisrangaistavuuskiellon huomioimiseksi.

Hallinnollinen öljypäästömaksu

Hallinnollinen öljypäästömaksu on säädetty täydentämään rikosoikeudellista järjestelmää eikä sen tarkoituksena ole ollut dekriminoida laittomia öljypäästöjä. Merenkulun ympäristönsuojelulain 3 luvun 4 §:ssä säädetään nimenomaisesti öljypäästömaksun toissijaisuudesta suhteessa rikosoikeudelliseen järjestelmään. Öljypäästömaksun säätämisen taustalla on ollut Itämeren suojeluohjelma. Tavoitteena on ollut luoda tehokas ja taloudellisesti tuntuva hallinnollinen seuraamusmaksujärjestelmä tehostamaan öljyn tai öljypitoisen seoksen päästökiellon noudattamista ja kiellon yleistä vaikuttavuutta. Rikosoikeudellinen jär-

jestelmä koettiin tehottomaksi ja haasteellista oli erityisesti syytteen nostamista koskevan näytön hankkiminen sekä seuraamuksen täytäntöönpano suhteessa kansainvälisen alusliikenteen luonteeseen. Syytteitä nostettiin melko harvoin ja tuomitut sakkorangaistukset eivät olleet kovinkaan suuria. Rikosoikeudellisella rangaistusjärjestelmällä ei siten katsottu olevan Itämeren suojelun kannalta riittävää ennaltaehkäisevää vaikutusta.

Öljypäästömaksun määrääminen on säädetty yksinkertaiseksi ja tehokkaaksi menettelyksi, jossa on huomioitu myös maksuvelvollisen oikeusturva. Hallinnollisen öljypäästömaksun määrääminen on hallintoasian käsittelyä, johon sovelletaan hallintolakia. Hallintolaki asettaa Rajavartiolaitokselle ensisijaisen selvitysvastuun ennen maksun määräämistä. Rajavartiolaitoksen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Öljypäästömaksua koskevaan sääntelyyn sisältyy muun ohella säännös maksuvelvollisen kuulemisesta ennen maksupäätöksen tekemistä. Öljypäästömaksusta voi myös valittaa hallintovalitustiestä poiketen Helsingin käräjäoikeuden merioikeuteen ja asian käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasiassa säädetään. Merioikeuden öljypäästömaksua koskevaan ratkaisuun voi hakea muutosta valittamalla hovioikeuteen oikeudenkäymiskaaren mukaisesti. Hovioikeuden ratkaisusta voidaan vielä hakea valituslupaa korkeimpaan oikeuteen. Sen sijaan merioikeuden päätökseen aluksen pysäyttämistä ja vakuuden asettamista koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

Rajavartio-osasto toteaa, että oikeuskäytäntöä öljypäästömaksua koskevista asioista on saatu kaikista oikeusasteista. Korkein oikeus on jo kahdesti myöntänyt valitusluvan samaa öljypäästömaksua koskevassa valitusasiassa. Korkein oikeus on myös tehnyt kyseisessä valitusasiassa EU -tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, jonka käsittely on vielä kesken.

Oikeusturvaa koskevien erityistarpeiden osalta rajavartio-osasto viittaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 32/2005 vp), jossa on muun ohella todettu, että asian käsittelyssä on lähtökohtaisesti otettava huomioon rikosoikeudellinen laillisuusperiaate ja syyttömyysolettama. Rajavartio-osasto toteaa, että hovioikeus ja myös korkein oikeus on ensimmäistä kertaa edellä mainittua valitusasiaa käsitellessään ottanut päätöksessään (KKO päätös 4.6.2014 Nro 1179, DNro S2013/271) kantaa muun ohella rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteen ja syyttömyysolettamaan.

Hallinnollinen öljypäästömaksu määrätään luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka on rikkomuksen tapahtumahetkellä aluksen omistaja tai laivanisäntä. Öljypäästömaksua ei kuitenkaan merenkulun ympäristönsuojelulain 3 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan voida määrätä aluksen omistajalle, jos tämä osoittaa laivanisännän, joka on käyttänyt alusta omistajan asemasta. Rajavartio-osasto toteaa, että valtaosa tähän mennessä määrättyistä öljypäästömaksuista on määrätty aluksen omistajana olevalle oikeushenkilölle. Edellä mainitun säännöksen soveltamisessa on ollut tulkinnanvaraisuutta yhdessä öljypäästömaksua koskevassa valitusprosessissa. Laivanisännän osoittamista koskevasta sanamuodon tulkinnasta on myös saatu korkeimman oikeuden linjaus edellä mainitussa päätöksessä.

Merenkulun ympäristösuojelulain edellytysten täytyessä Rajavartiolaitoksen on lähtökohtaisesti määrättävä maksuvelvolliselle öljypäästömaksu. Maksun määräämiseen ei liity hallinnollista tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Maksu voidaan jättää määräämättä tai sen määrää alentaa vain laissa säädettyjen poikkeusperusteiden edellytysten täytyessä.

Merenkulun ympäristönsuojelulain 3 luvun 3 §:n mukaisesti öljypäästömaksu voidaan jättää määräämättä tai maksua voidaan alentaa kohtuussyistä säännöksessä mainituin edellytyksin. Rajavartiolaitos on soveltanut öljypäästömaksun kohtuullistamista koskevaa säännöstä öljypäästömaksun määräämisen yhteydessä. Lisäksi Helsingin käräjäoikeuden merioikeus on soveltanut kohtuullistamissäännöstä öljypäästömaksuja koskevissa valitusasioissa. Kohtuullistamista koskeva säännös on koettu tarpeelliseksi ja sitä on sovellettu tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Eduskunnan ympäristövaliokunta on mietinnössään (YmVM 15/2005 vp) kuitenkin todennut, että kyseinen lainkohta ei saa johtaa öljypäästömaksujärjestelmän vesittämiseen, vaan poikkeamisperusteen harkinnan tulee olla tapauskohtaista ja myöntämisedellytysten tiukat.

Kun Rajavartiolaitos havaitsee valvontansa yhteydessä epäillyn öljypäästön tai se saa muutoin ilmoituksen epäillyistä öljypäästöstä ryhdytään asiassa heti tarpeellisiin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi. Kaikki Rajavartiolaitoksen tietoon tulleet päästöepäilyt pyritään aina tarkastamaan tapahtumapaikalla, jotta saadaan selville onko päästössä kyse öljystä vai mahdollisesti jostain muusta aineesta. Tapahtumapaikalla päästö dokumentoidaan, otetaan tarvittavat näytteet sekä suoritetaan tutkinnan turvaamiseksi tarvittavat muut toimenpiteet.

Hallinnollisen öljypäästömaksuprosessin käynnistävä öljypäästö voi täyttää myös rikoslain 48 luvun 1-4 §:ssä säädetyn ympäristön turmelemista koskevan rikoksen tai merenkulun ympäristönsuojelulain 13 luvun 3 §:n mukaisen merenkulun ympäristönsuojelurikkomuksen tunnusmerkistön. Rikosoikeudellinen järjestelmä on kuitenkin ensisijainen suhteessa öljypäästömaksuun, eikä öljypäästömaksua voida lain mukaan määrätä sille, joka on lainvoimaisesti tuomittu rangaistukseen kyseisestä öljypäästöstä. Rikosoikeudellisen järjestelmän ensisijaisuus aktualisoituu tilanteissa, joissa sama luonnollinen henkilö olisi aluksen omistaja ja aluksensa päällikkö. Rajavartiolaitoksen laitonta öljypäästöä koskevissa tutkimuksissa esiintyy myös tilanteita, joissa aluksen miehistö on ollut esitutkinnassa epäiltynä ympäristön turmelemisesta ja samaan asiakokonaisuuteen liittyen aluksen omistajana oleva varustamo on ollut hallinnollisen tutkinnan kohteena öljypäästömaksun määräämiseksi. Tällöin ei kuitenkaan ole kyse samasta tahosta lain tarkoittamalla tavalla. Kaksoisrangaistavuuden kieltoa ei ole koettu ongelmalliseksi säännösten soveltamisen kannalta.

Öljypäästömaksu määrätään merenkulun ympäristönsuojelulain liitteenä olevan taulukon mukaisesti öljypäästön määrän ja aluksen koon perusteella. Litramäärältään samankokoisista öljypäästöistä määrättävä maksu kasvaa aluksen koon suuretessa. Tämän tarkoituksena on ollut maksun suhteuttaminen aluksen käytöstä saatavaan hyötysuhteeseen.

Hallinnollinen öljypäästömaksu määrätään ankaran vastuun perusteella eli maksuvelvollisuuden syntyminen ei edellytä sen selvittämistä toimiko joku aluksella tahallisesti tai tuottamuksellisesti. Ankaruus vastuu koskee samalla tavoin luonnollisia henkilöitä kuin oikeushenkilöitäkin. Siten hallinnollinen tutkinta on rikosprosessiin verrattuna yksinkertaisempaa ja nopeampaa. Öljypäästömaksun

määräämiseksi tarvittava näyttö on lähtökohtaisesti teknistä ja koostuu muun ohella öljypäästöstä otetuista näytteistä ja öljypäästöä koskevista eri viranomaisten lausunnoista ja asiakirjoista. Tutkinnan kohteena olevan henkilön osalta sotkemisvaara on merkittävin asian selvittämistä vaikeuttava seikka. Itsekriminointisuoja, syyttömyysolettaman tulkinta tai todistustaakan jakautuminen ei ole ollut ongelmallinen asian selvittämisen kannalta.

Lopuksi

Rajavartio-osasto pitää tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisena hallinnollisia sanktioita koskevaa yleissääntelyä. Rajavartio-osasto yhtyy muistiolounnoksessa esitettyyn yleissääntelyn soveltamisalan ja sisällön määrittämisen haasteellisuudesta. Muistiolounnoksessa on kuitenkin hyvin tuotu esille sellaisia seikkoja, joita voitaisiin harkita sisällytettäväksi yleissääntelyyn.

Rajavartio-osasto toteaa, että kokonaisuutena arvioiden liikenteenharjoittajan seuraamusmaksua ja hallinnollista öljypäästömaksua koskevat säännökset erityislaeissaan ovat osoittautuneet toimiviksi ja tehokkaiksi. Erityislait sisältävät tarkat säännökset muun ohella maksun määräämistä koskevasta toimivallasta, maksuvelvollisuuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta. Rajavartio-osasto pitää perusteltuna huomioiden edellä käsiteltyjen hallinnollisten sanktioiden erityispiirteet, että niistä jatkossakin pääosin säädettäisiin omissa erityislaeissaan.

Rajavartio-osasto kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että hallinnollisen sanktion ja rikosoikeudellisen rangaistuksen säilyessä saman menettelyn osalta vaihtoehtoisena tai mahdollisena seuraamuksena, ei järjestelmään tulisi sisällyttää sellaista mahdollisuutta, että maksuvelvollinen taho voisi keinotekoisesti, esimerkiksi tunnustamalla totuudenvastaisesti rikoksen, välttää rikosoikeudellista rangaistusta taloudellisesti tuntuvamman hallinnollisen sanktion.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Kenraalimajuri

Ilkka Laitinen

Rajavartiolylitarkastaja
Varatuomari

Silja Hallenberg

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 17.01.2018 klo 14:12. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

TIEDOKSI   RVLE oikos ja rmos
SM HKO